

Kuba och Latinamerika i Trumps tid

Eva Björklund

Vi undrar vad Trumpregimen i USA kan föra med sig för Latinamerika, där USAs politik kanske präglar villkoren ännu mer än i övriga världen. Där förlorade Nordamerika dock mark under Latinamerikas framgångsrika kamp mot de nyliberala "frihandelsprojekten" på tidiga 2000-talet. Men sen kom Obama och lyckades med en "mjuk" motoffensiv återföra de största ekonomierna till ordningen. Och nu har Trump fått för sig att den "frihandel", som då drevs fram av USAs finanskapital, inte är bra för USA. Så han ska pröva stängda gränser och tullskyddad marknad.

Så här gick det till

Efter Berlinmurens fall 1989 och Sovjetunionens kollaps fanns ingen motmakt mot USA:s anspråk på världsherravälde, och historiens slut utropades. Kapitalets nyliberala globalisering svepte fram utan mothåll och intog världen.

Men redan 1989 startade också det uppror i Latinamerika som ledde fram till omfattande frigörelse på 2000-talet. I Caracas, Venezuela skedde ett spontant, massivt, folkligt uppror. El Caracazo, som det kallas, slogs tillbaka av militär och skördade tusentals dödsoffer. Men upproret förebådade den förvandling som skulle komma.

Det gjorde också Zapatisternas uppror i Chiapas, Mexiko, nyårsdagen 1994, samma dag som Mexiko införlivades i det så kallade Nordamerikanska Frihandelsavtal, NAFTA, med USA och Kanada. Det ledde till att 6 miljoner mexikanska lantarbetare och småbrukare slogs ut på löpande band. Minimilönerna förlorade 50 procent av sin köpkraft. Och eländet, rättslösheten och våldet ökade. Men USA gick vidare och lanserade sitt stora annekteringsprojekt Amerikanska Frihandelsavtalet för hela världsdelen, kallat ALCA/FTTA

Men folken tog kamp mot ALCA

Den förde samman, stärkte och mångfaldigade de sociala rörelserna som växte fram med ursprungsfolkens, kvinnornas, svältlönearbetarnas och de jordlösas motstånd. De gick samman och ingöt liv i städernas rörelser och inspirerade varandra över gränserna och började diskutera en alternativ samhällsmodell – bort från nyliberalismen.

Hugo Chávez valseger 1998

Den sopade bort tvåpartidiktaturen i Venezuela och inledde en ny strategi för förändring i Latinamerika med en kombination av folkresningar, val och demokratisering av samhället. Venezuela fick efterföljare i Bolivia och Ecuador, Argentina ställde in betalningarna till Wall Street, arbetarpartiet vann i Brasilien, Frente Amplio i Uruguay. 2004 bildade Venezuela och Kuba ALBA, Bolivarianska Alternativet för Latinamerika, som alternativ till ALCA/FTTA. Den sydamerikanska unionen, UNASUR bildades också.

Latinamerika går samman för självständighet

- 2005 vann Evo Morales presidentvalet i Bolivia,

ursprungsfolkens första president, och gick med i ALBA; i Uruguay vann 70-talets Frente Amplio, Breda fronten; i Brasilien kom Arbetarpartiet till makten; Amerikanska toppmötet i Argentina begravde ALCA/FTTA.

- 2006 valdes Manuela Zelaya till president i Honduras och i Venezuela och Brasilien omvaldes Chávez och Lula och vänster- eller center-vänsterpartier vann i Chile, Nicaragua och Ecuador medan högern med nöd och näppe behöll makten i Mexiko och Peru. Vänsternkandidaten i Colombia, Carlos Gaviria uppnådde historiska 23 % i presidentvalet trots våld, hot och fusk.

- 2007 valdes Rafael Correa till president i Ecuador och Medborgarrevolutionen inleddes, och gick med i ALBA

- 2008 valdes Fernando Lugo till president i Paraguay

- 2009 valdes FMLNs kandidat Mauricio Funes till president i El Salvador

- 2011 Grundades CELAC, Latinamerikanska och Karibiska Staternas Gemenskap, för första gången utan USAs förmynderi.

Obama inledde med militärkupp

När Obama tillträdde som president hade vänsterregeringar makten i största delen av Latinamerika och hävdade sitt oberoende. Obama inledde sin mandatperiod med USA första militärkupp i Latinamerika på många år, i Honduras 2009.

Sedan gick han på charmoffensiv, med dold batong. 2014 erkände han Kuba, men utsåg i samma andetag Venezuela till hot mot USAs säkerhet, och straffade med ekonomiska sanktioner. Med USAs stöd, mediamakten, pengarna och mjuka kupper har Paraguays, Argentinas och Brasiliens regeringar tvingats bort medan Venezuela ännu gör motstånd, liksom Bolivia och Ecuador.

Obama hade när hans period slutade med så kallade "mjuka medel" fått tillbaka USA-lydiga regeringar i de flesta länder, och brutit upp den latinamerikanska enade fronten. Nu vill Trump avskaffa frihandeln, NAFTA och TTP, bygga mur mot Mexiko och stänga de små öppningarna i USAs blockad mot Kuba. Vad betyder detta för Latinamerikas folk?

Trump's hotfulla tongångar

Telesurtv.net 170124

"Vi ska upphäva Obamas beslut om Kuba", sa Trumps utrikesminister, ExxonMobils förre VD Rex Tillerson. "Det blir en grundlig översyn av nuvarande politik och Obamas presidentorder för att avgöra hur vi bäst ska pressa Kuba att respektera mänskliga rättigheter och främja demokratiska förändringar", och att han tänkte rulla tillbaka Obamas lättnader i blockaden.

Tillerson lovade att inga intäkter från USA-företag ska gå till kubanska staten. Och att med ekonomiska påtryckningar tvinga Kuba att utlämna Black Panther-aktivisten Joanne Chesimard/Assata Shakur, politisk flykting i Kuba.

Och att han kommer att stödja den USA-ledda oppositionen i Kuba och finansiera den Miami-baserade, Kubafientliga radio- & tevestationen Martí.